

273/2025 Sb.

Zákon

ze dne 2. července 2025

O jednorázovém odškodnění osob nucených Státní bezpečností k vystěhování z Československé socialistické republiky

Vyhlášeno dne 10. září 2025, datum poslední novelizace 10. září 2025

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

§ 1

Předmět úpravy

Tento zákon upravuje podmínky poskytnutí a výši jednorázového odškodnění (dále jen „odškodnění“) fyzickým osobám, které byly nuceny Státní bezpečností k vystěhování z Československé socialistické republiky.

§ 2

Oprávněná osoba

Oprávněnou osobou je fyzická osoba, která byla v období od 1. ledna 1978 do 17. listopadu 1989 jako občan Československé socialistické republiky nucena Státní bezpečností k vystěhování z Československé socialistické republiky a která měla v tomto období trvalý pobyt na území České socialistické republiky.

§ 3

Odškodnění oprávněné osoby

Oprávněná osoba má nárok na poskytnutí odškodnění ve výši 100 000 Kč.

§ 4

Překážka poskytnutí odškodnění

(1) Oprávněná osoba nemá nárok na poskytnutí odškodnění, pokud

- a) byla v období od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989 příslušníkem nebo zaměstnancem bezpečnostních složek, s výjimkou základní nebo náhradní vojenské činné služby; bezpečnostní složkou se rozumí Federální ministerstvo vnitra, Ministerstvo vnitra České socialistické republiky s výjimkou útvarů vykonávajících výhradně civilně-správní činnost, Sbor národní bezpečnosti s výjimkou útvarů vykonávajících funkce státních archivů, Sbor nápravné výchovy, Pohraniční stráž, vojska Ministerstva vnitra, zpravodajská správa Generálního štábu Československé lidové armády, odbor vnitřní ochrany Sboru nápravné výchovy Ministerstva spravedlnosti České socialistické republiky a jejich předchůdci v období komunistické totalitní moci,
- b) byla členem nebo kandidátem Komunistické strany Československa nebo Komunistické strany Slovenska,
- c) je evidována v materiálech bezpečnostních složek jako jejich spolupracovník nebo tajný spolupracovník,
- d) byla členem Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti nebo pomocníkem Pohraniční stráže,
- e) byla informátorem zpravodajského aparátu Komunistické strany Československa,
- f) byla příslušníkem Lidových milicí,
- g) byla po 21. srpnu 1968 individuálním členem Svazu československo-sovětského přátelství, s výjimkou těch, kteří své členství ve Svazu československo-sovětského přátelství krátce po 21. srpnu 1968 ukončili,
- h) byla členem akčního výboru Národní fronty po 25. únoru 1948, prověřkových komisí po 25. únoru 1948 nebo prověřkových a normalizačních komisí po 21. srpnu 1968,
- i) byla v období od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989 studentem nebo absolventem vysokých škol politických bezpečnostních nebo vojenských anebo školení obdobných směrů ve státech, které byly smluvní stranou Varšavské smlouvy¹⁾, nebo vědeckým aspirantem anebo účastníkem kursů delších než 3 měsíce na těchto školách,
- j) byla příslušníkem nebo spolupracovníkem zpravodajské služby cizího státu v době, kdy v tomto státě vládl komunistický nebo komunistickému režimu obdobný režim, nebo
- k) se jinak dobrovolně, vědomě a aktivně významným způsobem podílela na budování, rozvoji a upevňování komunistické totalitní moci v Československu.

(2) K překážce podle odstavce 1 se nepřihlíží, pokud

- a) účast na boji proti komunistickému režimu svou intenzitou, rozsahem nebo délkou zjevně převyšovala účast oprávněné osoby na budování, rozvoji a upevňování komunistické totalitní moci, nebo
- b) byla oprávněná osoba do složky nebo organizace uvedené v odstavci 1 vyslána nebo se stala jejím členem za účelem boje proti komunistickému režimu.

(3) K překážce podle odstavce 1 písm. c) se také nepřihlíží, pokud oprávněná osoba je evidována v materiálech bezpečnostních složek, ale s těmito složkami nespolupracovala.

§ 5

Nárok na poskytnutí odškodnění je nutné uplatnit nejpozději do 31. prosince 2026, jinak zaniká.

Řízení o poskytnutí odškodnění

§ 6

(1) K řízení o poskytnutí odškodnění a k jeho výplatě je příslušné Ministerstvo vnitra (dále jen „ministerstvo“).

(2) Řízení o poskytnutí odškodnění se zahajuje na písemnou žádost oprávněné osoby. Žádost kromě náležitostí stanovených správním řádem obsahuje

a) vylíčení skutečností rozhodných pro poskytnutí odškodnění, zejména jakým způsobem byl činěn nátlak k vystěhování z Československé socialistické republiky, případně též místo, datum a další okolnosti, za nichž k takovému nátlaku docházelo, označení osob, které tento nátlak vyvíjely, a

b) číslo účtu příslušného poskytovatele platebních služeb, pokud oprávněná osoba požaduje výplatu jednorázového odškodnění tímto způsobem.

(3) Včas uplatněný nárok na poskytnutí odškodnění, pokud o něm nebylo rozhodnuto nebo pokud odškodnění nebylo vyplaceno, přechází v případě smrti oprávněné osoby na její dědice.

§ 7

(1) Ministerstvo vydá rozhodnutí o poskytnutí odškodnění do 90 dnů ode dne zahájení řízení. Ministerstvo si před vydáním rozhodnutí vyžádá odborné stanovisko Ústavu pro studium totalitních režimů. Ústav pro studium totalitních režimů vydá odborné stanovisko do 30 dnů ode dne doručení žádosti ministerstva o jeho vydání.

(2) Splňuje-li žadatel podmínky pro poskytnutí odškodnění, ministerstvo namísto písemného vyhotovení rozhodnutí, kterým žádosti vyhová, učiní záznam do spisu, který obsahuje náležitosti uvedené v § 67 odst. 2 správního řádu. Záznamem do spisu rozhodnutí nabývá právní moci. Ministerstvo vyplatí odškodnění do 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí.

(3) Nesplňuje-li žadatel podmínky pro poskytnutí odškodnění, ministerstvo vydá rozhodnutí, kterým žádost zamítne.

(4) Proti rozhodnutí není přípustný rozklad. Obnova řízení se nepřipouští. Přezkumné řízení se nepřipouští, s výjimkou postupu podle § 153 odst. 1 písm. a) správního řádu.

§ 8

(1) Odškodnění se vyplácí v české měně převodem na účet příslušného poskytovatele platebních služeb podle

určení oprávněné osoby, nebo poštovním poukazem.

(2) Náklady na odškodnění hradí stát.

(3) Orgány veřejné moci, právnické osoby a fyzické osoby jsou povinny na žádost ministerstva poskytnout bezplatně podklady nezbytné k prokázání nároku a vyvinout potřebnou součinnost.

§ 9

Účinnost

Tento zákon nabývá účinnosti prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení.

Pekarová Adamová v. r.

Pavel v. r.

Fiala v. r.